

GORENJSKE

LETO VI.

KRANJ DNE 7. FEBRUARJA 1953

Štev. 6

Razgovor s predsednikom Miranom Košmeljem O DAVKIH IN DAVČNI POLITIKI

Davčna bremena je treba pravilno razdeliti med okraje, občine in posameznike — Birokratizem pri odmerjanju davkov je v tem, da se davčna bremena razbija pavšalno, brez analiz in dokazov — Osnovni princip pri odmeri — pravičnost

Ker se pravkar pripravlja končna odmera davka za 1952. leto, se je naš sodelavec obrnil na tov. Mirana Košmelja, predsednika Okrajnega ljudskega odbora v Kranju in mu postavil sledeči vprašanji:

V Ljudski skupščini ste govorili o sedanjem birokratizmu v odmerjanju davkov in izkušnjah kranjskega okraja z novim načinom odmere. — Kaj je po Vašem mnenju treba storiti, da se odmera dokončno uravnoteži v okraju samem?

Kakšne pomanjkljivosti so bile ugotovljene pri odmeri akontacije za leto 1952? Kako morajo postopati občine pri razbitju davka na posamezne davčne obvezance? Kako je bila pripravljena dokončna odmera davka za leto 1952?

Ker bo odgovor gotovo zanimal širok krog naših bralcev, ga objavljamo v celoti.

Na obe vprašanji bom skušal odgovoriti hkrati. Problem, ki sem ga postavil v Ljudski skupščini LRS, predstavlja predvsem zahtevo, da se davčna bremena pravično porazdelijo med posamezne okraje. O tem mi ni bilo težko govoriti, ker sem bil moralno podprt od kmetov v našem okraju, ki so svoje obveze v pretežni meri zadovoljivo poravnali. Mi danes lahko z argumenti nastopamo za pravičnejšo in enakomerno razdelitev bremen, ker imamo moralno pravico za to. O odnosu velike večine naših kmetov do davčnih obveznosti se lahko pohvalno izrazim in hkrati zagotovim, da bomo odločno vztrajali, da se davčna bremena tudi s strani LRS pravično regulirajo.

Seveda bi bilo napačno misliti, da je problem odmerjanja dohodnine enostaven in lahek. Nas je v okrajnem merilu ves čas silno motilo vprašanje nesorazmerij pri davčnih obveznostih med posameznimi občinami, kateri se v prejšnjem sistemu odmerjanja dohodnine nismo mogli izogniti. Poskušali smo ga rešiti na vse načine, z vrsto ekonomskih analiz ter primerjav, na kar se da najbolj zadovoljiv način. Imam občutek, da so pravilna razmerja v našem okraju sedaj v glavnem dosežena. To seveda ne pomeni, da je problem do kraja rešen. Osnova izračunov po katastrskem čiststem dohodku — z ozirom na zastarelost katastra (saj je star nad 80 let) in spremembe, ki so se v tem času izvršile tako v strukturi posameznih kultur, v zadnjem desetletju pa še zlasti v lastniški strukturi — omožga še napake, ki jih pa ne bo mogoče tako hitro v celoti odpraviti. Zastareli so tudi tzv. cenilni okraji in distrikti, ki po mojem mnenju ne ustrezajo več današnjim razmeram.

Problemi ureditve katastra predstavljajo naše bodoče delo. Velik korak v tej smeri bo napravljen sedaj, ko so si posamezni ljudski odbori iz našega katastra že prepisali vse katastrske podatke za področje svoje občine. Te podatke bodo primerjali z obstoječim stanjem na terenu, nakar bo možno delo nadaljevati. — Vsi doslej napravljeni primerjalni računi kažejo, da so slabosti katastra relativno približno enake v vseh občinah, pa tudi v sosednjih okrajih. Zato tudi do bistvenih sprememb v razmerjih med posameznimi občinami in sosednjimi okraji verjetno ne more več priti. Bilo bi pa na vsak način škodljivo, če bi občinski ljudski odbori upoštevali pri odmeri davka katastrske podatke čisto šablonsko. Podatki iz katastra bodo sicer lahko služili kot dragocena osnova, vendar pa se bo čisto dogajalo, da jih bo treba pred-

vsem življenjsko in pravično reševati.

Če me vprašujete o birokratizmu pri odmerjanju davkov, ga jaz vidim predvsem v tem, da so se doslej stvari delale več ali manj brez analiz in argumentov in da je navadno zato dober zagovornik svojega okraja, občine ali pa spreten davčni zavezanec bolj »od-

Na konferenci je prvi govoril tovariš Mirko Zlatnar, sekretar okrajnega komiteja ZK Jugoslavije, ki je v svojem poročilu poudarjal velik pomen in važnost preimenovanja KPJ v Zvezo komunistov Jugoslavije in Fronte v Socialistično zvezo delovnih ljudi. Doseđani način dela frontnih organizacij je zastarel. Nekatere osnovne organizacije se nikakor ne morejo otresti starega načina dela in se ne znajdejo v novem gospodarskem sistemu, ker se vse prepočasno prebija k novim oblikam političnega dela. Premalo odločno se borijo za socialistična načela v našem javnem življenju, ki je prepolno čudovitih raznolikosti, ki nam nudijo dovolj snovi za razglabljanje ustreznih sklopov.

Razen navedenih je tov. Mirko Zlatnar načel še več vpra-

šanj o našem političnem življenju, ki so nudila bogato snov za razpravo, ki je sledila. V razpravo pa je žal poseglo le nekaj 10 delegatov, to je komaj deseti del navzočih. Če so bile besede večine govornikov več ali manj tehtne, so bili govori — po našem mnenju — nekoliko predolgi in preveč splošni. Ker pa je čas tekel, ostali delegatje, ki bi morda tudi radi kaj povedali iz političnega življenja v svojem kraju, niso prišli na vrsto.

Konferenca je med drugim ugotovila, da nekatera naša podjetja še vedno skušajo skrivati notranje rezerve in se na vse načine otrešajo izpolnjevanja obveznosti do okrajnega, republiškega in zveznega družbenega plana. Pomoč pri odkrivanju notranjih rezerv posameznih podjetij, je nadvse

važna naloga frontovcev. Pogledimo samo primer podjetja »Kreda« v Radovni, kjer je lani le nekaj delavcev ostvarilo pol milijona dobička, medtem ko ostali člani tega kolektiva niso imeli pri tem skoraj nobenih zaslug — pa so bili kljub temu vsi do zadnjega udeleženi pri delitvi dobička, kar z drugimi besedami pomeni razmetavanje denarnih rezerv. Milijonske notranje rezerve se med drugim skrivajo tudi v številnih strehah hiš v Bohinju, ki so krite z deskami namesto z opeko. Če računamo, da je na strehah bohinjskih hiš najmanj 2500 m³ rezanega lesa, pomeni to izgubo najmanj 25 milijonov dinarjev, ker je treba lesene strehe stalno popravljati in menjavati. Spet drugod je opažati nerazumljiva nesoglasja med posameznimi delavskimi sveti in občinskimi odbori ipd. Tako se v Kranjski gori kaže še zdaj niso sporazumeli glede lastništva kinematografa. Čeprav so taka in podobna vprašanja predvsem gospodarskega značaja, ima njih pravilno reševanje tudi velik političen pomen iz že zgoraj omenjenih razlogov.

Na konferenci so med drugim razpravljali tudi o nezadostni pomoči Fronte ostalim družbenim organizacijam in o drugih perečih vprašanjih, ki zahtevajo postopne rešitve. Imamo dolgo vrsto krajev, ki se še do danes niso na primeren način oddolžili žrtvam fašističnega nasilja, kaj šele, da bi tem žrtvam postavili dostojen spomenik.

Ko je konferenca sprejela ustrezne sklepe za reševanje obravnanih vprašanj, so izvolili še delegate za zvezni kongres LFJ, ki bo ta mesec v Beogradu. Izvoljeni so Mara Baš, Viktor Brun, Franc Dižak, Jakob Eržen, Albin Jenstrle, Ivan Korošec in Tone Toman.

Pred zaključkom so navzoči poslali še pozdravno pismo tovarišu Mihi Marinku, v katerem mu med drugim čestitajo k izvolitvi za prvega predsednika Izvršnega sveta LRS.

Slava velikemu geniju!

SLOVENSKA KNJIGA

Prav res je: „če beremo knjige, se pogovarjamo z najboljšimi ljudmi preteklih dob“... Znani, že tisočkrat ponovljeni izrek francoskega modrece velja neomajno; res je, poslansko knjige je tudi ohranitev izročila in in sporočilo preteklih dragotin. Toda neočljivo spojen s tem poslanstvom je oni drugi, nemirnejši, temu ravno protivni smoter: rušenje. Rušiti vse, kar je starega in preživelega, da bi le novo, ki se poraja slednji dan, našlo svoje mesto. Ta potišlovna dvojnost: ohranjevati in rušiti — to daje knjigi pravo, najsvetejšo lepoto in vrednost v življenju človeške skupnosti. Zakaj če ne bi večno nemirni puntar in rovač — človeški duh — neprestano izpodkopaval tistega, kar je dan prej zgradil: kako bi bilo življenje puščeno, jalovo in nečloveško. Edino v večnih mavričnih menjavah življenja — posameznikovega ali družbe — je možen napredek, in edino v tem tostranskem napredku more — če sploh v čem — najti sodobni človek smisel svojega obstoja.

Lepo, dostojno in dostojansveno je, da smo razglasili smrtni dan največjega slovenskega genija — knjižnega ustvarjalca — za narodni kulturni praznik. Lepo in prav je, da slavimo dneve krog tega dne kot teden slovenske kulture, posebej kot teden slovenske knjige. Zakaj mogli bi si zamisliti kulturo nekega naroda, ki nima slikarstva, ki nima gledališča — toda ne moremo si niti v fantaziji predstavljati kulturnega naroda brez knjige.

Letos obhajamo ta teden drugače kakor prejšnja leta. Teden knjige v letu 1953 ni zamišljen kot patriotična manifestacija zvonkih gesel, temveč kot čas dejavne, neposredne agitacije, skoraj bi dejal trgovske propagande za slovensko knjigo. To je potrebno. Prva leta po vojni je doživljal naš knjižni trg silno konjunkturo: knjig ni bilo mnogo, bile so nenavadno poceni — vsaj v primeri z drugimi potrošnimi predmeti — ljudje so jih iskali. V promet je šlo prav vse — in če pogledamo rezultate te „konjunkturo“ (ki je bila v veliki meri umetno ustvarjena, s subvencioniranjem tiskarstva in založništva, z nasilnim in često nesmotrim podpiranjem knjižničarstva), tedaj moramo priznati, da ti rezultati niso v vsem in vsledkar razveseljivi. Ekonomsko pravilo, da konjunktura zmanjšuje kvaliteto produktov — velja tudi za „duhovno“ industrijo.

Pred dobrim letom se je slovensko knjigarništvo preorientiralo v komercialno poslovanje. Posledica? Križanje. Zakaj? Knjige so drage, življenjski stroški pa tako visoki, da si ljudje le stežka odtrgajo zanje denar. V promet gre le malo. In kakšni so zdaj rezultati tega novega položaja? Zopet nerazveseljivi. Založbe si skušajo pomagati s prevajanjem cenene, lahko prebavljive literature (kar samo po sebi ne bi bilo napak, ker je tudi to potrebno), toda izvirna slovenska knjiga ne more zadihati, ker jo duši bodisi plaža s svojo mikavnostjo, bodisi resna prevodna literatura s svojo kvaliteto. Razumljivo — iz književnosti vseh ostalih narodov na svetu lahko izbiramo za prevode najboljšo in temu najboljšemu slovenski pisatelj kvalitetno niso kos.

Kakšna naj bi torej bila ta vztrajna, ne le teden dni trajajoča agitacija za knjigo? — Predvsem je treba pridobiti množično bralstvo; ljudem je treba — ne s hoparnim prigovarjanjem, temveč z mikavnejšimi pedagoškimi in propagandnimi sredstvi — vzbuditi spet veselje, več: potrebo do knjige. Ljudem je treba tudi povedati, kar so nemara pozabili: da knjiga v primeri z drugimi dobrinami tudi zdaj, ko se je znatno podražila, še vedno ni draga, nasprotno. Treba je po drugi strani vendarle doseči, da se tudi tržne cene knjigam zopet znižajo: v ta namen je treba množično organizirati pravci demokratični pritisk na liste, ki določajo in ustvarjajo cene papirju in tiskarskim storitvam, a treba je tudi z neposrednimi gospodarskimi ukrepi dovesti svoje: večja podjetja bi lahko subvencionirala založbe, a tudi tehnično pomagala tiskarnam, papirnicam in knjigoveznicam, da pocenijo proizvodne stroške z nabavo boljše opreme, ureditvijo delovnih prostorov itd. — Ta akcija (kot rečeno: ne samo v tem tednu, ampak stalno) mora zajeti vse naše prosvetne in kulturne ljudi: učitelje, profesorje, vzgojitelje, novinarje, knjigarje in knjižničarje — pa končno tudi pisatelje same.

K letu osorej bomo znova pregledovali račune, da vidimo je li saldo slovenski kulturi in napredku v korist ali v škodo.

Herbert Grün

S konference OF radovliškega okraja

Za zmago socialističnih načel v javnem življenju

Na konferenci je prvi govoril tovariš Mirko Zlatnar, sekretar okrajnega komiteja ZK Jugoslavije, ki je v svojem poročilu poudarjal velik pomen in važnost preimenovanja KPJ v Zvezo komunistov Jugoslavije in Fronte v Socialistično zvezo delovnih ljudi. Doseđani način dela frontnih organizacij je zastarel. Nekatere osnovne organizacije se nikakor ne morejo otresti starega načina dela in se ne znajdejo v novem gospodarskem sistemu, ker se vse prepočasno prebija k novim oblikam političnega dela. Premalo odločno se borijo za socialistična načela v našem javnem življenju, ki je prepolno čudovitih raznolikosti, ki nam nudijo dovolj snovi za razglabljanje ustreznih sklopov.

Razen navedenih je tov. Mirko Zlatnar načel še več vpra-

važna naloga frontovcev. Pogledimo samo primer podjetja »Kreda« v Radovni, kjer je lani le nekaj delavcev ostvarilo pol milijona dobička, medtem ko ostali člani tega kolektiva niso imeli pri tem skoraj nobenih zaslug — pa so bili kljub temu vsi do zadnjega udeleženi pri delitvi dobička, kar z drugimi besedami pomeni razmetavanje denarnih rezerv. Milijonske notranje rezerve se med drugim skrivajo tudi v številnih strehah hiš v Bohinju, ki so krite z deskami namesto z opeko. Če računamo, da je na strehah bohinjskih hiš najmanj 2500 m³ rezanega lesa, pomeni to izgubo najmanj 25 milijonov dinarjev, ker je treba lesene strehe stalno popravljati in menjavati. Spet drugod je opažati nerazumljiva nesoglasja med posameznimi delavskimi sveti in občinskimi odbori ipd. Tako se v Kranjski gori kaže še zdaj niso sporazumeli glede lastništva kinematografa. Čeprav so taka in podobna vprašanja predvsem gospodarskega značaja, ima njih pravilno reševanje tudi velik političen pomen iz že zgoraj omenjenih razlogov.

V februarju — V VSAKO GORENJSKO HIŠO NAŠ LIST!

Uredništvo pripravlja za vse stare in nove naročnike, ki bodo poravnali naročnino za vse leto naprej,

velika nagradna žrebanje

Vsi, ki bodo zbrali več kot 5 novih naročnikov, bodo razen redne provizije (od 40 do 50 dinarjev za vsakega novega naročnika) udeleženi tudi v posebnem nagradnem žrebanju, ki bo določilo nad 30 vrednih, praktičnih dobikov. Tisti, ki bo zbral največ novih naročnikov, bo poleg provizije dobil še kvalitetno blago za moško suknjo.

Naslove novih naročnikov javljajte na uredništvo vsak teden posebej do srede, da bomo novim naročnikom že lahko dostavili naslednjo številko. V prihodnji številki bomo poročali o prvih uspeših te akcije, hkrati pa bomo objavili natančnejše podatke o nagradnem žrebanju.

MESEC „GLASU GORENJSKE“

Prešeren v Kranju

Ko je pripravljaj Prešeren svoje Pocije za tisk, se mu je po dolgotrajnem čakanju vendar posrečilo dobiti mesto samostojnega odvetnika. Ponudili so mu celo troje mest: v Postojni, v Novem mestu in v Kranju. Postojne ni poznal ne po kraju ne po ljudeh, v Novem mestu je živela Julija, po-

strank, da je moral najeti še drugega pisarja, Primoža Sokliča iz Kranja. Zastopal je trgovce in obrtnike v Kranju, v Trzinu in na Savi pri Jesenicah. Med svoje stranke je štel tudi kmečko ljudstvo in duhovščino.

Do Prešernovega prihoda je bilo družabno življenje v Kranju malo razgibano. Zvečer ali ob nedeljah popoldne so posedali meščani na klopih pred hišami in se prijateljsko pogovarjali o novicah. Radi so tudi zahajali v gostilne, ki jih je bilo takrat v Kranju 43, ali pa se kratkočasili v edini kranjski kavarni, ki jo je imel Florian Pua. Jeseni leta 1846 so pa ustanovili bralno in zabavno društvo Kazino, kjer so se shajali izobraženci iz Kranja in okolice. Tam so brali domače in tuje časopise. Društveni kurator komisar Ivan Pajk je cenzuriral inozemske časopise in strogo pazil, da ne bi meščani dobili v roke prepovedanega beriva. V Kazino je verjetno hodil tudi Prešeren in se tam sestajal s svojimi ožjimi znanci. Član Bralnega društva kaplan Kajetan Hueber je zaprosil konec 1846 gubernij za dovoljenje, da bi smel izdajati versko-književni tednik »Apostol Kranjski« s slovnstveno prilogo »Iskrac«. V prošnji je povedal, da ima zagotovljene sotrudnike in pri tem gotovo prišlo tudi na Prešerna. Gubernij je prošnjo odklonil. Prešeren je hodil na zabave

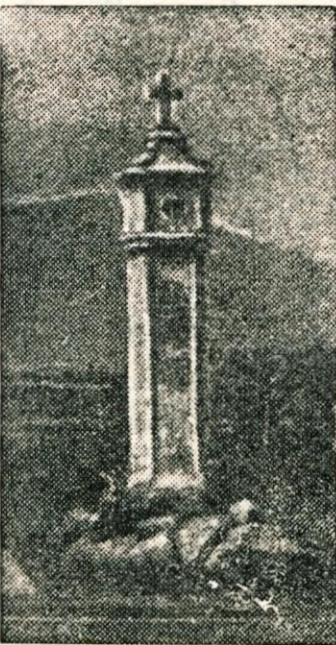
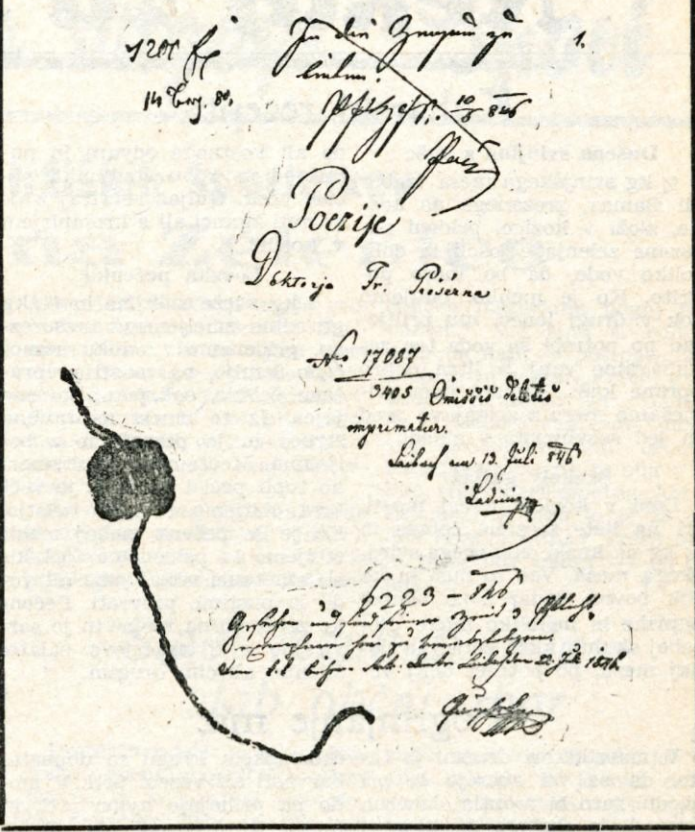
v grad Kieselstein. Čislali so ga kot spretnega pravnika, se smejali njegovim duhovitim dovptim, razumeli ga pa niso. Svoje slovstveno delo je zaključil Prešeren z izdajo Pocij, v Kranju pa ni več pesnil. Z nekaterimi kranjskimi me-

teljskem vzdušju, Čopa in Smoleta pa le ni več našel. Njegova prirojena ljubezen do otrok je v Kranju še rasla. Še vedno se je rad igral z njimi. Vsi kranjski otroci so ga poznali in tekali za njim. Kupoval jim je fige in rožiče, v Florianovi trgovini pa vojaške čepice in lesene otroške puške. Med otročad je lučal pesti drobica in užival v njihovem predivanju. Zgodilo se je, da je pričakal dopolne šolarčke pred šolo in jih povabil na kosilo v gostilno pri Puščajniku. Uedel se je na konec mize in tisti, ki je prvi popravil svoj delež, mu je bil najbolj všeč.

Prešernovo načeto zdravje se je vedno bolj rahljalo. Toda živeti je še moral. Po njegovem borbem zaslužku so segale ročice njegove Tinke in njenega brata Franceljna. Darezljivega doktorja so poznali berači veselne Gorenjske in ostareli rokovanjači. K njemu so prihajali brezposelni in obubožani kmetje, ker so vedeli, da še nihče ni odšel od njega brez daru.

Le ena luč je prisijala še v Prešernovo življenje: marčna revolucija 1848. Telesno in duševno prizadet je videl prve svobodnejše dihe svojega ljudstva in morda edini med Slovenci razumel njen pomen. Tudi v Kranju so ustanovili ta-krat narodno stražo, ki naj bi branila meščanske koristi. Tam je bil baje Prešeren vojaški sodnik. Sodeloval je tudi pri pripravi in zahtevah naprednih kranjskih meščanov in vodil njihovo pravdo zoper samovoljo pokvarjenega uradništva. Kranjski kmetje in meščani so sklenili odreči desetino dekanu Dagarinu; tožbo je vložil Prešeren pri okrajnem sodišču.

Proti koncu julija 1848 so se pojavili prvi težji znaki Prešernove smrtno bolezni — trebušne vodenice. Jeseni je obležal. Ker prejšnja leta, ko je

Prvi posnetek Prešernovega nagrobnika v Kranju

ščani, kot so bili Florian, Killer, Hueber in še kateri drugi, je Prešeren res živel v prija-

primeroma dobro služil, ni ničesar prihranil, je moral trpeti zdaj razen telesnih muk, tudi pomnjanje. Zadnje ure so mu lajšali Ana Jalenova in nekateri njegovi znanci, ki so mu bili resnično vdani. Pred smrtjo ga je obiskala Ana Jelovškova z obema otrokoma. Takrat je pesnik sprical ljubezen do Ane in priznal otroka za svojega. V tistih dneh je napravil tudi oporoko. Smrt ga je rešila trpljenja 8. februarja 1849 ob osmih zjutraj.

niiformi. Pesnika so pokopali pri vhodu na pokopališče, na desni strani pri zidu. Leta 1852 so prenesli Prešernovo truplo v nov grob in tam 3. julija istega leta postavili pesniku nagrobni spomenik. Ob stoletnici postavitve nagrobnika se je Kranj hvaležno spomnil dr. Franceta Prešerna in mu postavil prav tam, kjer je nekoč pričakoval šolarčke, še drug spomenik. V slovenskem, slovanskem in človeškem prepričanju pozdravlja pesnik narodne in revolucionarne sile doma in po svetu: Vsi ljudje smo bratje! Na enem koncu spomenik penniskega življenja, na drugem spomenik smrti — vmes pa osredje Prešernovega mesta, kjer je pesnik delal, trpel in našel tudi svoj poslednji dom.

Vilko Rus

GORENJSKI PIONIR

se lepo v zraku vrte, preden pobelijo travnike in drevje. Veš, Kosobrindček, jaz sem zelo težko čakala ta dan. To pa zaradi tega, ker se zelo rada sankam, šeraje bi se pa smučala tako dobro, kot se zna smučati moj atek, stric Matevž in teta Darinka. Želim, da bi

bila tudi jaz enkrat dobra smučarska tekmovalka. Rada bi hodila tudi jaz enkrat v druge države tekmoval. Zato sem prosila atka, naj mi naredi dobre smuči in pa kupi smučarske čevlje. V svojem prostem času se bom hodila smučat. Jelica Lukanc

Prva pionirska vzpenjača v Jugoslaviji

V nedeljo so bili Tržičani priča veselemu dogodku. Na travniku »v Hrastih« so tržiški pionirji doživeli odkritje prve pionirske vzpenjače v Jugoslaviji. Je to dokaj preprosta naprava. Ob vznožju zna-nega smuškega terena je kočica z elektromotorjem, ki žene debelo vrvo, ki je krožno speljana do samega vrha travnika. Smučarju je samo treba, da se oprime vrvi in že ga potegne po hribu navzgor. Pomeni veliko pridobitev za tržiški smučski naraščaj, saj bodo se daj pridobili ogromno časa in

sil, ki bi jih sicer trošili za vzpon. V tem belem rajju za pionirje je že organiziran smučarski tečaj. Gotovo bo zelo uspešen, saj je vpis presegel pričakovanja. Vzpenjača dela že ves teden — vsak dan popoldne. Pionirji plačajo za 10 vžponov 20 dinarjev, kar res ni drago. Tudi zato so otroci te svoje »potegavščine«, kakor jo imenujemo, nadvse veselji. Ob odkritju je bila majhna slovesnost, nato pa pionirske smučarske tekme. Prisotni so bili številni gostje.

Tudi jaz bi rada tekmovala

Zelo sem vesela, ko je pri nas spet padel sneg. Skozi okno sem opazovala, kako so lepo počasi padale snežinke in kako

Delavska gimnazija v Kranju stopa v osmo leto

Med mnogimi kulturno-prosvetnimi ustanovami, ki so bile ustanovljene v novi Jugoslaviji kmalu po osvoboditvi z namenom, da dvigajo izobrazbeno stopnjo našega ljudstva, zavzema v Kranju skromno, a važno mesto Delavska gimnazija. Že sam naslov pove, da je ta šola namenjena delavcem, ki morda zaradi penezive izobrazbe ne morejo dati v naših vsesplošnih ustvarjalnih naporih tistega deleža, kot bi ga dajali z višjo splošno in strokovno izobrazbo. Ta posebna vrsta šol, katerih stara država ni poznala, je v novi Jugoslaviji zrasla iz osnovnih teženj socialistične družbe: dvigati ekonomsko in kulturno raven delovnega človeka, in iz žive potrebe, da bi izobrazevala vse tiste delavce, ki bi želeli doseči višjo stopnjo splošne izobrazbe, a jim to ni bilo mogoče večinoma zaradi različnih težkih okoliščin, ki so jim preprečile redni študij na srednji šoli. V Kranju je bila Delavska gimnazija ustanovljena že v začetku leta 1946. Kako potrebna je bila ta ustanova in kako je delavski razred z navdušenjem pozdravil ustanovitev gimnazije, nam izpričuje dejstvo, da se je prijavilo k pouku leta 1947 že 138 slušateljev, ki so pouku sledili z veliko prizadevnostjo in veseljem. Od prijaviteljev je bila večina delavcev in delavk iz kranjskih tovarn, poleg teh pa tudi nekaj nameščencev. Vsako leto sta se na Delavski gimnaziji vrnili dva tečaja: zimski in letni. Vsak tečaj traja 4 mesece, nakar opravljajo slušatelji razredne izpite. V sedmih letih se je vpisalo na Delavsko gimnazijo v Kranju 860

slušateljev. Uspehi šolanja so bili zadovoljivi, saj so prihajali na to šolo večinoma ljudje z resno mislijo, pridobiti si čimveč znanja. Ti ljudje so vlagali mnogo naporov, da so zadostili vsem nalogam, ki jih postavlja gimnazija svojim slušateljem. Razumljivo je, da se je marsikdo znašel pred velikimi težavami, katere prinaša s seboj resen, sistematičen študij. Toda veselje do učenja in močna volja so delavcem pomagale, da so dosegli cilj in dovršili študij na Delavski gimnaziji.

naš nekdanji tako zaničevani slovenski jezik dokaj lepo in obširno zgodovino. »... V vseh predmetih sem dobil vsaj splošno znanje, kar je končno namen nižje gimnazije. Poleg tega pa me zavest, da sem s pridobljenim znanjem v šoli povečal sebi življenjsko obzorje, dela srečnega in zadovoljnega. S tem ne koristim samo sebi temveč tudi skupnosti, ker se z izobraževanjem posameznikov dviga življenjska raven in kultura celega slovenskega naroda. ... Podajanje snovi je bilo zelo dobro in razumljivo, saj so se vsi učitelji trudili, da dajo vsakemu to, kar je pričakoval od šole.«

Neredki so bili primeri, da so prihajali delavci k pouku v večernih urah iz oddaljenih vasi in deževnem vremenu ali v snežnih zametih po več ur daleč. Mnogi od teh niso izostali od pouka niti en večer. Navadno so ti slušatelji najbolje poglagali izpite in dosegli celo odlične uspehe. Takšni primeri bi bili lahko svetli vzgledi mladini na rednih gimnazijah. Nekateri delavci, ki so dovršili Delavsko gimnazijo, so odšli na razne srednje strokovne šole. Razumljivo je, da ta posebna oblika srednje šole s posebnim delavskim kadrom zahteva svojstven način dela in podajanja učne snovi. Prav zaradi tega se postavlja pred predavatelje zelo delikatna naloga: podajati učno snov na tak način, da jo bodo v kratkem času slušatelji sprejeli in osvojili, tako da postane njihova trajna svojina. Seveda se utrjevanje učne snovi redno ne more izvesti pri pouku kot na redni gimnaziji.

Delavska gimnazija išče v zvezi z nastajajočimi potrebami življenja tudi novo vsebino dela in s tem širi delokrog svojega izobrazbenega poslanstva. Ker se tuji jeziki na gimnaziji obvezno ne poučujejo, so bili pred enim letom organizirani tečajji tujih jezikov. Dosedaj so organizirani tečajji za angleški in nemški jezik. Lansko leto se je prijavilo za tečaj angleškega jezika 70 slušateljev, za tečaj nemškega jezika pa 25 slušateljev, skupno 95. Letos pa za angleški jezik 69, nemški pa 76, skupno 145 slušateljev. Po končanem tečajju opravljajo tečajniki kratke izpite, ki naj pokaže njihov uspeh in napredek. Večina kandidatov dovrši izpite z zelo dobrim uspehom. Izpiti tujega jezika sredi januarja so pokazali izredno uspešno delo v tečajju. Prav tako so zadovoljivo uspešli razredni izpiti slušateljev vseh razredov Delavske gimnazije, ki so se zaključili v soboto, 21. I. 1953. Izdelalo je 60% vseh tečajnikov, ponavljati pa mora le 3% slušateljev. S temi izpiti je bil zimski tečaj zaključen. Letni tečaj bo začel z delom 15. februarja. Z novim tečajem bo stopila Delavska gimnazija v Kranju v osmo leto svojega dela.

